

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Kfv.I.37.111/2024/8.

A tanács tagjai: Dr. Tóth Kincső a tanács elnöke

Dr. Banu Zsoltné dr. Szabó Judit előadó bíró

Dr. Figula Ildikó bíró

Dr. Hajnal Péter bíró

Dr. Heinemann Csilla bíró

A felperes: felperes

(székhely: cím1)

A felperes képviselője: Dr. Pántya Nóra ügyvéd

(cím2)

Az alperes: Agrárminisztérium

(1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.)

Az alperes képviselője: Zaicsek Ügyvédi Iroda

eljár: Dr. Zaicsek Károly ügyvéd

(cím3)

Az alperesi érdekelt: alperesi érdekelt

(cím4)

A per tárgya: törölt használat joga visszajegyzése iránti kérelem tárgyában hozott közigazgatási végzés jogszerűségével kapcsolatos közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes 10. sorszám alatt

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Debreceni Törvényszék

5.K.701.253/2023/9. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Debreceni Törvényszék 5.K.701.253/2023/9. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

A Kúria megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek 150.000 (százötvenezer) forint, az alperesnek 304.800 (háromszáznégyezer-nyolcszáz) forint perköltsége merült fel.

A végzés ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesnek 2007. év óta határozatlan időtartamra szóló használat joga állt fenn az A. hrsz.1. helyrajzi számú, 3 ha 4962 m² területű, 33,91 AK értékű, erdő művelési ágú külterületi ingatlanból a tulajdoni lap II/3. sorszáma szerint az alperesi érdekelt tulajdonát képező 2306/4029 részén (a továbbiakban: perbeli ingatlan), amelyet a Jász-Nagy-Szolnok Megyei Kormányhivatal Törökszentmiklósi Járási Hivatala (a továbbiakban: ingatlanügyi hatóság) a 32592/5/2007.05.29. számú határozat alapján a tulajdoni lapon III/4. sorszám alatt jegyzett be az ingatlan-nyilvántartásba.

[2] Az ingatlanügyi hatóság a 2014. november 26. napján kelt 37.944/3/2014. számú határozatával, a mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 108. § (1) bekezdése, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 94. § (5) bekezdése alapján törölte a felperes javára bejegyzett használat jogát. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a használat joga a Fétv. 108. § (1) bekezdése alapján 2014. május 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik, a megszűnt használat jogát az Inytv. 94. § (5) bekezdése alapján az ingatlanügyi hatóság legkésőbb 2014. december 31. napjáig hivatalból köteles törölni az ingatlan-nyilvántartásból. Megállapította, hogy a felperes javára bejegyzett használat jogát törölni kell, mivel az a Fétv. 108. § (1) bekezdése alapján megszűnt.

[3] Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületeken létesített haszonélvezeti jog) ügyben hozott C-235/17. számú ítéletével megállapította, hogy Magyarország a Fétv. 108. § (1) bekezdésének elfogadásával és ezáltal a Magyarországon fekvő mező- és erdőgazdasági földterületeken közvetlenül vagy közvetetten más tagállambeli állampolgárok javára fennálló haszonélvezeti jogoknak a törvény erejénél fogva történő megszüntetésével nem teljesítette az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 63. cikkének és az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Alapjogi Charta) 17. cikkének együttesen értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

[4] Az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 127. és 128. §-a 2022. január 1-jei hatállyal rendelkezett a Fétv. „20/F. a mezőgazdasági földeken fennálló haszonélvezeti jogok ex lege megszüntetése miatt indult C-235/17. számú Európai Bizottság kontra Magyarország ügyben az Európai Unió Bírósága által hozott ítélet végrehajtásának különös szabályai” alcímmel, valamint 108/B-108/Q. §-sal való kiegészítéséről, ezáltal a Fétv.-be beépültek a törölt haszonélvezeti jog ingatlan-nyilvántartásba való visszajegyezhetőségére és a törölt haszonélvezeti joggal összefüggő kompenzációra vonatkozó rendelkezések.

[5] A felperes 2023. február 27. napján elektronikus úton, a Fétv. 20/F. alcíme szerinti visszajegyezhetőség vizsgálatára irányuló eljárásra vonatkozó (JBFO-010) formanyomtatványon kérelmet nyújtott be a Nemzeti Földügyi Központba (a továbbiakban: alperesi jogelőd), a perbeli ingatlanra korábban fennállt, az ingatlanügyi hatóság 37.944/3/2014. számú határozatával törölt használat joga visszajegyezhetőségének vizsgálatára irányuló hatósági eljárásban való visszajegyzése iránt, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 35. § (1) bekezdése és a Fétv. 108/C. § (1) bekezdése alapján.

[6] Az alperesi jogelőd a 2023. március 6. napján meghozott NFK-011842/2023. ügyszámú végzésével (a továbbiakban: Végzés) a felperes kérelmét érdemi vizsgálat nélkül visszautasította. Végzésében rögzítette, hogy kétséget kizáróan megállapíthatóvá vált, hogy az alperesi jogelőd a Fétv. 108/C. §-a szerint nem rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel a kérelemben foglaltak szerinti hatósági eljárás lefolytatására. A Végzés részletes indokolásában kifejtette, hogy a Fétv. 108/B. § (1) bekezdése szerint a törölt haszonélvezeti jog ingatlan-nyilvántartásba való visszajegyzésének vizsgálata igényelhető, ugyanakkor kétséget kizáróan megállapíthatóvá vált, hogy a felperest a használat joga illetve meg és a 37.944/3/2014. számú határozattal a Fétv. 108. § (1) bekezdése alapján a használat joga - és nem haszonélvezeti jog - került törlésre. Rámutatott, hogy a kérelem szerinti hatósági eljárás nem feleltethető meg a Fétv. 108/C. § (1) bekezdése szerinti hatósági eljárásnak. A Fétv. 108/C. §-a és 108. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy az alperesi jogelőd nem rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel a kérelemben foglaltak szerint törölt használat jogának visszajegyezhetősége vizsgálatára.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[7] A felperes keresetében kérte a Végzés megsemmisítését, hivatkozva annak súlyosan jogszabálysértő voltára. Perköltséget igényelt. Indítványozta az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését. Álláspontja szerint a döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és a XIII. cikk (1) bekezdését, melyet maga az Alkotmánybíróság a 25/2015. (VII. 21.) számú AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) állapított meg, sérti továbbá az európai unió jogát is, mellyel összefüggésben hivatkozott az EUB C-235/17. számú ítéletben foglaltakra. Előadta, hogy a hazai jogszabályok és az EUB ítélete nem tesz különbséget a haszonélvezeti jog és a használat joga között, azokat együttesen haszonélvezeti jognak nevezi. Sérelmezte, hogy a törvényalkotó nem alkotta meg maradéktalanul az EUB ítéletében rögzítetteknek megfelelően a végrehajtás különös szabályait, mivel csak a haszonélvezeti jog visszajegyezhetőségéről és kompenzációjáról rendelkezett, a használat jogának ezirányú szabályozásáról nem gondoskodott.

[8] Az alperes a védiratában kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását. A Végzésben kifejtett álláspontját fenntartotta.

[9] Az alperesi érdekelt a perbelépését követően nyilatkozatot nem tett.

A jogerős ítélet

[10] A Debreceni Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2023. december 20. napján meghozott 5.K.701.253/2023/9. számú jogerős ítéletével az alperesi jogelőd NFK-011842/2023. ügyszámú „határozatát” (*helyesen: végzését*) megsemmisítette és az ügyben eljáró hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 89. § (1) bekezdés b) pontja alapján. A Kp. 124. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezés szerint egyszerűsített perben járt el. Az új eljárásra vonatkozó iránymutatásként előírta az alperesnek, hogy a felperes kérelmét a Fétv. 20/F. címében szabályozott rendelkezések alapján lefolytatott 108/C. §-a szerinti visszajegyezhetőség vizsgálatára irányuló hatósági eljárás keretében érdemben kell elbírálnia.

[11] A jogerős ítélet indokolásában áttekintette a jogi környezetet, így az Alkotmánybíróság 35/1994. (VI. 24.) AB határozatát, az Abh.-ban foglaltakat, az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének és XIII. cikk (1) bekezdésének rendelkezését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 158. § (1) bekezdését, 165. § (1) és (2) bekezdését, rögzítette a haszonélvezeti jog és a használati jog eltérését. Rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban vizsgálta a Fétv. 108. §-ának rendelkezéseit, annak megsemmisítéséről nem rendelkezett, helyette mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg annak következtében, hogy a törvényalkotó a Fétv. 108. §-a alapján megszűnt haszonélvezeti, illetve használati jogokhoz kapcsolódóan nem alkotta meg a kivételes, a szerződő felek közötti elszámolás során nem érvényesíthető, de érvényes szerződésekkel összefüggő vagyoni hátrányok kiegyenlítését lehetővé tevő szabályokat. Az Alkotmánybíróság felhívta a törvényalkotót, hogy 2015. december 1-jéig szüntesse meg az alaptörvény-ellenes mulasztást.

[12] A hazai szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálata körében utalt az EUB SEGRO és Horváth kontra Vas Megyei Kormányhivatal Sárvári Járási Földhivatala és Vas Megyei Kormányhivatal C-52/16. és C-113/16. sz. egyesített ügyekben hozott ítéletre, valamint a C-235/17. számú ügyben hozott ítéletre. Nevesített kúriai határozatokat (Kfv.37.556/2018/3.,

Kfv.37.757/2019/6., Kfv.37.393/2018/8., Kfv.37.410/2018/6.), amelyek megállapították, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése ellentétes az uniós joggal, ezért az uniós jog elsőbbségének elvéből következően az uniós joggal ellentétes tagállami szabályozást figyelmen kívül kell hagyni, illetve kifejtették, hogy amennyiben az EUB ítéletének megállapítása kizárólag az uniós jogi érintettségű ügyekben érvényesülhetnének, az fordított irányú hátrányos megkülönböztetést jelentene. Rámutatott, hogy a tulajdonjog szelvényjogát képező, termőföldön alapított haszonélvezeti jog és a használat joga egyaránt az Alaptörvény alkotmányos védelmi körébe tartozik, a hivatkozott EUB ítéletek és az Alkotmánybíróság határozata nem tett különbséget a Fétv. 108. § (1) bekezdése alapján törölt haszonélvezeti jog és használat joga között, a Kúria pedig a Kfv.37.556/2018/3. számú határozatában maga foglalt állást arról, hogy az EUB által vizsgált tagállami szabályozás a haszonélvezeti jogra és a használat jogára egyaránt vonatkozik, a meghozott ítélet a használat jogára vonatkozó szabályozás értelmezésére is irányadó.

[13] Az elsőfokú bíróság összességében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Fétv. 20/F. alcíme alatt a mezőgazdasági földeken fennálló használati jog ex lege megszüntetése miatti kompenzációs szabályokat is érteni kell (jogerős ítélet [52] bekezdése), a Fétv. 108/B. §-a alapján a Fétv. 108. § (1) bekezdése szerint törölt használat jogának ingatlan-nyilvántartásba való visszajegyezhetőségének vizsgálata is kérhető, illetőleg a törölt használat joga ingatlan-nyilvántartásba való visszajegyezhetőségének vizsgálatára és a törölt használati joggal

összefüggő kompenzációra irányuló hatósági eljárások is megfeleltethetőek a Fétv. 108/C. § (1) bekezdése szerinti hatósági eljárásnak, ezért az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a kérelem elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelem elutasításáról külön végzésben rendelkezett, annak indokait a jogerős ítéletben rögzítette.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes felülvizsgálati ellenkérelme

[14] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását. Kérte továbbá a felperes marasztalását a felmerülő perköltségekben. A felülvizsgálati kérelemhez költségjegyzéket csatolt, amelyben 240.000 forint + Áfa összegben számította fel az ügyvédi munkadíjat. A felülvizsgálati kérelem indokaként előadta, hogy jogi álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését és 28. cikkét, a Fétv. 108. § (1) bekezdését, 108/B. § (1) és (2) bekezdését, 108/C. § (1) és (3) bekezdését, 108/D. § (1) és (8) bekezdését, 108/F. § (1), (2) és (11) bekezdését, az Ákr. 2. § (1) bekezdését, 17. §-át, 46. § (1) bekezdés a) pontját, a Kp. 2. § (1) és (2) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését. A jogállamiság és a közigazgatás jogi kapcsolata körében kiemelte, hogy a közigazgatási hatóság jogszabály felhatalmazása alapján, hatáskörét a jogszabály keretei között, rendeltetésszerűen gyakorolva jár el. A bírói jogalkalmazás nem oldhatja el magát a törvényhozó hatalom normáitól.

[15] A jogerős ítélet [50] bekezdése vonatkozásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság egyértelműen kvázi jogalkotásnak minősülő jogértelmezési tevékenységet várt el az alperestől, míg az [52] bekezdésben az Alaptörvény megsértésével vont le következtetést, továbbá nem rendezte azt a kérdést, hogy a törölt használat jogának visszajegyzése miként viszonyul a Fétv. 108. § (1) bekezdésében foglalt tételes jogszabályi rendelkezéshez. Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság alperesi hatáskör tekintetében adott értelmezése, mint contra legem, contra constitutionem jogértelmezés, s kvázi jogalkotói tevékenység nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, 28. cikkének, s ellentétes a Fétv. 20/F. címe szerinti reparációs eljárások tételes, félreérthetetlen rendelkezéseivel is. Az elsőfokú bíróság mellőzte a Fétv. tételes rendelkezéseinek a jogszabályok szövegének és az Alaptörvény követelményeinek megfelelő vizsgálatát, az adott jogszabályi környezettől eltérő és attól idegen értelmezést adott a Fétv. irányadó rendelkezéseinek.

[16] Előadta, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdésének, a 108/B. § (1) és (2) bekezdésének, 108/C. § (1) és (3) bekezdésének, 108/D. § (1) és (8) bekezdésének, 108/F. § (2) és (11) bekezdésének nem felel meg a jogerős ítéletben foglalt értelmezés, ugyanis a kérelem szerinti hatósági eljárás nem feleltethető meg a Fétv. 108/C. § (1) bekezdése szerinti hatósági eljárásnak, mivel a kérelem törölt hasznélvezeti jog helyett törölt használat jogának visszajegyzésére irányul. Az alperes álláspontja szerint nincs jogszabályi alapja annak, hogy a Végzésben foglaltakhoz képest elérő, az elsőfokú bíróság „meglátásának” megfelelő döntésre jusson. A teljesség érdekében hivatkozott arra is, hogy a Fétv. 108/F. § (11) bekezdésében előírt 60 napos határidőt az elsőfokú bíróság jelentősen túllépte, a 2023. április 12. napján benyújtott keresetlevél alapján 2023. december 20. napján hozott ítéletet.

[17] Az Ákr. 17. §-ának és 46. § (1) bekezdés a) pontjának sérelme vonatkozásában hangsúlyozta, hogy a közigazgatási szervek csak jogszabályban meghatározott hatáskörükben jogosultak eljárni, az elsőfokú bíróság eseti döntése nem minősül jogszabálynak, így az alperes hatáskörének megállapítására, terjedelmének kitöltésére nem jogosult.

[18] Hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére, mivel az elsőfokú bíróság lényegében átvette a jogalkotói hatáskörbe tartozó kérdések rendezését, míg az alperes éppen a vonatkozó jogszabályi előírásokat betartva, azoknak megfelelően járt el.

[19] A Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdése megsértése körében hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet nem tartalmazza azokat a jogszabályhelyeket, amelyekre az elsőfokú bíróság a döntését alapította, s amelyeket álláspontja szerint a Végzés megsértett. Az alperes álláspontja szerint ezek feltüntetésére azért nem került sor, mert nincs olyan jogszabályi rendelkezés, ami az alperes Végzésének jogszerűtlenségét mondaná ki.

[20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján, valamint az alperes marasztalását a felmerült perköltségekben. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az ügy érdemére kihatóan nem jogszabálysértő. Az EUB C-235/17. számú ítéletére, a „földtörvény” 37. § (1) bekezdésére, az Inyvtv. 2014. július 11. napjától hatályos 94. § (1) bekezdésére hivatkozva - amely rendelkezések alapján jól látszik, hogy sem a hazai jogszabályok, sem az EUB ítélete nem tesz különbséget a haszonélvezeti jog és a használat jogának használata során - e jogokat együttesen haszonélvezeti jognak nevezi. Helyesnek azt tartja, ha a bíróság a Fétv. 20/F. cikk értelmezése során az EUB C-235/17. számú ítéletének teljes tartalmából indul ki. Álláspontja szerint az EUB ítéletében a haszonélvezeti jogok fogalom alatt mind a haszonélvezeti jogot, mind pedig a használat jogát értette, így a magyar bíróságoknak is így kell értelmezni az annak alapján megalkotott 20/F. alcím rendelkezéseit, az uniós jog elsőbbségének elve miatt. Kifejtette, hogy az EUB és az Alkotmánybíróság döntései egyezően foglaltak állást arról, hogy meg kell alkotni a törvényi szabályozással érintett jogalanyok számára a törvényi kompenzációt a haszonélvezeti jog, illetve a használat jogának ex lege törlése vonatkozásában. A Kúria pedig a Kfv.37.556/2018/3. számú ítéletében maga foglalt állást arról, hogy mivel az EUB által vizsgált tagállami szabályozás a haszonélvezeti jogra és a használat jogára egyaránt vonatkozik, a meghozott ítélet a használat jogára vonatkozó szabályozás értelmezésére is irányadó. A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ítéletben nem egyedül helyezkedett arra az álláspontra, hogy az alperesnek van hatásköre és illetékessége a felperes kérelmének elbírálására, továbbá a használati jog visszajegyezhetőségének vizsgálata is kérhető és a törölt használati joggal összefüggő kompenzációra irányuló eljárások is megfeleltethetők a Fétv. 108/C. § (1) bekezdése szerinti hatósági eljárásnak, ugyanis az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta az EUB az ítéleteiben, az Alkotmánybíróság és a Kúria is.

[21] Az alperesi érdekelt a felülvizsgálati eljárásban nyilatkozatot nem tett.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] Az alperes felülvizsgálati kérelme - a következők szerint - alapos.

[23] A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes felülvizsgálati ellenkérelme keretei között, a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre állt iratok és bizonyítékok alapján hozza meg döntését, a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdésének, továbbá a Kp. 120. § (5) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye. Ennek során a Kúria úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban a Fétv. vitatott rendelkezéseinek az értelmezése körében jelen perbeli ügytől eltérő jogszabályi környezetben hozott határozatokra hivatkozva, azokból téves következtetést levonva, meg nem engedett kiterjesztő értelmezés mentén hozta meg a jogerős

ítéletet. Az alperes felülvizsgálati érveivel és a felperes ellenérveivel összefüggésben a Kúria a következőket emeli ki.

[24] A Kúria megítélése szerint az alperes megalapozottan hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságok jogalkalmazása során érvényesítendő jogértelmezési követelmények megsértésére, egyúttal az indokolási kötelezettség megfelelő teljesítésének a hiányára is. Az Alaptörvény 28. cikke általános érvényű, tényállástól és ügyazonosságtól független, a bíróság jogalkalmazása során érvényesítendő követelményt rögzít. E jogértelmezési követelménnyel összefüggésben a Kúria - adóügyben hozott, a BH2023. 44. számon közzétett - eseti döntésében már kimondta, hogy „a jogbiztonságot csak az alkotmánykonform normaértelmezés szolgálhatja. [...] az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő jogértelmezés akkor megfelelő, ha az Alaptörvényen alapuló egyik jogértelmezés sem kerül szembe a többi elemből fakadó következtetéssel.”

[25] A Kúria a BH2022. 217. számon közzétett határozatában pedig arra mutatott rá, hogy „[...] az Alaptörvény 28. cikke szerinti követelmény érvényesítése a jogszabály értelmezését segíti, azonban nem ad felhatalmazást a jogszabályi rendelkezés kereteinek indokolatlan kitéágítására és nem mentesít az érdemi indokolás alól, amelynek - a jogalkotói cél mellett - ki kell terjednie a peres felek által vitatott jogintézmény sajátosságainak és a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek az összevetésére is.” Emellett az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési rendelkezés körében utalt az Alkotmánybíróság határozataiban megnyilvánuló követelményekre is, kiemelve „[...]”, hogy a tételes szabályok felülírása, kitéágítása már nem jogértelmezési, hanem contra legem jogalkalmazási - tulajdonképpen már jogalkotási - tevékenység [...]”.

[26] Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési követelmény ellenére az elsőfokú bíróság a Fétv. 20/F. alcímében és az alcímhez tartozó rendelkezésekben nevesített haszonélvezeti jog fogalmának alkalmazását a jogerős ítéletben hivatkozott EUB ítéletek, Alkotmánybíróság által hozott határozatok és kúria határozatok mentén értelmezte. Áttekintette azokat a határozatokat, amelyek megállapítása szerint a Fétv. 108. § (1) bekezdésében szabályozott vagyoni jogok törvény erejénél való, ellentételezés nélküli megszűnése alkotmányellenes, illetve a haszonélvezeti jogok megszűnésének előírása az EUMSZ 49. és 63. cikkébe, valamint az Alapjogi Charta 47. cikkébe ütközik, ezáltal a Fétv. 20/F. alcímmel való kiegészítéséhez vezettek, azonban jelen perbeli ügy releváns elemeit figyelmen kívül hagyta. A jogerős ítélet indokolása az Alaptörvény 28. cikkének rendelkezésére, az ott előírt jogértelmezési szempontokra vagy más jogértelmezési elvekre nem utal, az indokolásból nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálta volna a Fétv. normaszövegét, belső koherenciáját - figyelemmel a Fétv. 20/F. alcímének hatályba lépésével egyidejűleg módosult 108. § (1) bekezdésének rendelkezésére -, a Fétv. 20/F. alcímmel való kiegészítésére vonatkozó törvényjavaslat indokolását, a jogalkotó célját. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a jogerős ítéletben megnevezett határozatok meghozatalára eltérő jogszabályi környezetben, a Fétv. 20/F. alcímének hatályba lépése előtt került sor, így azok egyike sem értelmezte a Fétv. 20/F. alcímének rendelkezéseit. Ennélfogva az elsőfokú bíróság nem a tételes normaszöveg megfogalmazásából és a jogalkotó céljából kiindulva, hanem összehasonlításra nem alkalmas kúriai határozatokból, továbbá a vitatott Végzés jogszerűségének megítélése kérdésétől eltérő tényállású ügyekhez kapcsolódó alkotmánybíróági és EUB döntések révén jutott el az értelmezés során levont, az alperes által vitatott következtetésig, miszerint a Fétv. 20/F. alcímében a haszonélvezeti jog fogalma alatt a használat jogát is érteni kell.

[27] A fentiekre figyelemmel az alperes kellő alappal hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság az Alaptörvény és a Fétv. rendelkezéseinek megsértésével vont le következtetést, nem vizsgálta, hogy a törölt használat jogának esetleges visszajegyzése miként viszonyul a Fétv.

108. § (1) bekezdésében foglalt tételes jogszabályi rendelkezéshez. A használat joga kifejezés alkalmazásának értelmezése, terjedelmének meghatározása során releváns a Fétv. belső összhangja, szabályozási logikája vizsgálata, azaz nem mellőzhető annak figyelembe vétele, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése továbbra is fenntartja a használat jogának törvénynél fogva történő megszűnését, továbbá a Módtv. 127. és 128. §-ához kapcsolódó indokolás szerint az Európai Bizottsággal egyeztetve szükséges volt a törvénynél fogva megszűnő és törlésre került haszonélvezeti jog visszajegyzése érdekében a folyamat két szakaszból és három hatósági eljárásból álló szabályozására. A Módtv. folytán tehát egyidejűleg került sor a használat joga törvény erejénél való megszűnése szabályozásának fenntartására és az EUB ítélet végrehajtása érdekében a törölt haszonélvezeti jogok visszajegyezhetőségére irányuló hatósági eljárás rendjének kidolgozására.

[28] A Kúria az Alaptörvényben foglalt jogértelmezési elvek mellett rámutat a Fétv. módosult jogszabályi rendelkezéseiben megjelenített fogalmak jelentéstartalmának és egymáshoz való viszonyának relevanciájára, e körben arra, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése és 20/F. alcíme a 2022. január 1-jén hatályba lépett módosítást követően is külön-külön használja a használat joga és a haszonélvezeti jog fogalmát. Az elsőfokú bíróság a jogértelmezés során eltekintett a polgári jogviszonyokat rendező általános tulajdonjogi szabályozástól, rendszertani szempontból nem vizsgálta a haszonélvezeti jog és a használat joga kapcsolatát, egymáshoz való viszonyát. Ez a hiányosság is alátámasztja, hogy az alperes megalapozottan hivatkozott a normaszövegtől elszakadó jogértelmezés jogsértő voltára.

[29] A Kúria megítélése szerint a jogalkotó a haszonélvezeti jog fogalmát tudatosan használta ekként, ami - felperes hivatkozása ellenére - nem gyűjtőfogalomként jelenik meg a Fétv. 20/F. alcímében. A használat joga és a haszonélvezeti jog külön-külön önálló polgári jogi fogalomként való használatát kétséget kizáróan igazolja a vonatkozó polgári jogi szabályozás mellett a Fétv. 108. § (1) bekezdésének, valamint a Fétv. 20/F. alcíme alatti rendelkezéseknek a megszövegezése. Az a tény, hogy a használat joga tekintetében a Fétv. 108. § (1) bekezdése továbbra is fenntartja az ex lege megszűnést, azzal a következménnyel jár, hogy ezt a Fétv. 20/F. alcímében a haszonélvezeti jog kifejezés értelmezésénél figyelembe kell venni. Ebből pedig az is következik, hogy nem lehet helyes az az értelmezés, hogy a haszonélvezeti jog magában foglalja a használat jogát is. Amennyiben a használat jogának visszajegyezhetőségének vizsgálatára is szabályozni kívánt volna a jogalkotó, akkor a Fétv. 108. § (1) bekezdésében nem tartotta volna fenn a használat joga törvény erejénél való megszűnésének a jogintézményét.

[30] A Kúria hangsúlyozza, hogy a Fétv. 108. §-a, valamint 20/F. alcíme nem utal gyűjtőfogalom használatára, ilyen következtetés a normaszövegből és a Módtv. indoklásából sem következik. A felperes által a felülvizsgálati ellenkérelemben nevesített, gyűjtőfogalmakat tartalmazó törvényi rendelkezések - amelyekre a jogerős ítélet indoklásának [51] bekezdése is utal - hatálya nem terjed ki a haszonélvezeti jog és a használat joga megszűnése körében a Fétv. által használt fogalomrendszerre. A Földforgalmi törvény nem rendelkezik a haszonélvezeti jog és a használat jogának megszűnéséről, az Inytv. pedig ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó szabályokat tartalmaz, az adott törvényi szabályozások tárgykörén túlmutató hatály a felperes által megjelölt rendelkezésekből [Földforgalmi törvény 37. § (1) bekezdése, Inytv. 94. § (5) bekezdése] nem olvasható ki. Az Inytv. 94. § (5) bekezdésének rendelkezése 2020. január 1. óta nem hatályos, így a Fétv. 20/F. alcíme értelmezésével ez okból sem állhat összefüggésben.

[31] A rendszertani értelmezés körében a polgári jogi fogalmakból, a tulajdonjogból és annak részszevényeiből kiindulva ugyancsak nem vonható le az a következtetés, hogy a haszonélvezeti jog alatt a használat jogát is érteni kellene, e két jogot nem egymáshoz, hanem

a tulajdonjoghoz viszonyítva értelmezhetjük a rész-egész viszonylatában, ugyanis mindkettő a tulajdonjognak valamely, de egymástól különböző részeleme.

[32] A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság a haszonélvezeti jog fogalmának értelmezésekor - mind polgári jogi, mind közjogi szempontból - tévesen tért át a jogintézmény gyűjtőfogalomként történő értelmezésére, ezt sem a Fétv. nyelvtani értelmezése, sem a jogintézmény rendszertani értelmezése nem támasztja alá, s a Fétv. belső koherenciájával, valamint a Módtv. indokolásával sem összeegyeztethető.

[33] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan mutatott rá a jogalkotás és a jogalkalmazás szétválasztására, e funkciók elkülönülésére, a közigazgatási hatóságok hatáskörének jogszabályon alapuló, jogszabály keretei között, rendeltetésszerű gyakorlásának követelményére. Arra is megalapozottan hivatkozott, hogy e követelményekkel nem egyeztethető össze a jogértelmezés határát túllépő, contra legem jogértelmezés. A Kúria a Fétv. irányadó rendelkezései alapján úgy értékelte, hogy a normaszövegből kiinduló nyelvtani értelmezés, a haszonélvezeti jog és a használat joga polgári jogi jelentéstartalmából kiinduló rendszertani értelmezés, valamint a Módtv. indoklásából következő teleologikus jogértelmezés is abba az irányba mutat, hogy az elsőfokú bíróság téves jogértelmezéssel terjesztette ki a haszonélvezeti jog tartalmát, ezáltal az alperes törvényben szabályozott hatáskörét, ilyen kiterjesztő értelmezésre a Módtv. hatályba lépése előtt hozott határozatok nem adnak felhatalmazást a bíróságnak.

[34] A Kúria rámutat továbbá arra, hogy a jogerős ítélet [41] bekezdésében nevesített kúriai döntésekben kifejtett indokolás tekintetében - konkrétan a Kúria Kfv.37.393/2018/8. számú határozata kapcsán -, amely szerint a bíróság a fordított irányú hátrányos megkülönböztetés elkerülése érdekében, EUB által hozott ítéletre hivatkozva félretette a nemzeti jogot, az Alkotmánybíróság a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban kritikát fogalmazott meg, továbbá az ott hivatkozott kúriai döntéseket követő Kf.39.162/2020/5. számú kúriai határozatot a 16/2021. (V. 13.) AB határozatával megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban kimondta, hogy a bíróság európai uniós jogi érintettség hiányában a magyar jog alkalmazását nem mellőzheti. Megjegyzendő, hogy az Alkotmánybíróság a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatában a Fétv. 108. §-ának jelen ügyben irányadó rendelkezésétől eltérő időállapotát, azaz a 2019. január 11. napjától 2021. december 31. napjáig hatályos szabályát vizsgálta, amely szerint a Fétv. 108. § (1) bekezdése kimondta, hogy „A 2014. április 30-án fennálló, határozatlan időre vagy 2014. április 30-a után lejáró, határozott időtartamra nem közeli hozzátartozók között szerződéssel alapított haszonélvezeti jog továbbá használat joga 2014. május 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik.”, míg a 2019. január 11. napjától hatályos (4) és (5) bekezdés az (1) bekezdés alapján törvény erejénél megszűnt jog visszaállításával kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazott akként, hogy a (4) bekezdésben az (1) bekezdés alapján megszűnt jogra utalt, míg az (5) bekezdés a)-c) pontjában külön nevesítette a használat jogát és a haszonélvezeti jogot. Ez azonban nem befolyásolja a magyar jog alkalmazásának mellőzésére vonatkozó megállapítást.

[35] A 11/2020. (VI. 3.) AB határozat az [53]-[61] bekezdésében, az 5/2019. számú közigazgatási elvi határozat alapját képező ítéletre, valamint a 11/2019. számú közigazgatási elvi határozatra hivatkozva (ez az elvi határozat, valamint az alapját képező Kfv.37.393/2018/8. számú kúriai határozat jelenik meg a jogerős ítélet [41] bekezdésében kifejtett indokolás releváns elemeként) vizsgálta az uniós jog elsőbbségének kérdését. Ennek során kifejtette, hogy az „Érvényes és hatályos magyar jogszabály alkalmazhatóságát, illetve alkalmazandóságát - mindenre kiterjedő hatállyal - az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a)-c) pontjai szerint - a jogalkotó aktusán kívül - csak az Alkotmánybíróság megsemmisítő döntése szüntetheti meg, a bíróság ilyen tartalmú döntését az Alaptörvény kizárja.”. A 11/2020. (VI. 3.) AB határozat [59] bekezdése rögzíti, hogy „Az Alkotmánybíróság

álláspontja szerint az Európai Unió tagállamaiban egységesen alkalmazandó konkrét jogi aktus hiányában az Európai Unió Bírósága ítéletének kiterjesztő értelmezésével hatályos törvény nem hagyhat figyelmen kívül a bíróság. Erre sem az Európai Unió joga, sem az Alaptörvény nem hatalmazza fel. Éppen ellenkezőleg: az Alaptörvény hetedik módosítása az R) cikk (4) bekezdésében az állam minden szervének, így a bíróságoknak is kötelességévé teszi hazánk alkotmányos önazonossága védelmét. Hatályban lévő törvény alkalmazását általános hatáskörű bíróság az európai uniós jog kiterjesztő értelmezésével nem tagadhatja meg, a hazai jogot nem teheti félre.”

[36] A Kúria - az Alkotmánybíróság 11/2020. (VI. 3.) AB határozatának indoklására is figyelemmel - úgy ítélte meg, hogy a jogerős ítélet [41] bekezdésében foglalt, az uniós jog alkalmazásának elsőbbségén alapuló értelmezés alkalmazásának jelen perbeli esetben nincs helye, ezért a felperes által a felülvizsgálati ellenkérelemben az uniós jog elsőbbségének elvén alapuló érvelés nem foghatott helyt, az nem eredményezheti a Fétv. 20/F. alcím rendelkezésének kiterjesztő értelmezését. Emellett hangsúlyozandó, hogy az elsőfokú bíróságnak nem az EUB ítélet értelmezéséről és végrehajtásáról, hanem a Fétv. 20/F. alcímének rendelkezései alapján a törölt haszonélvezeti jog visszajegyezhetősége iránti hatósági eljárás tartalmáról, terjedelméről, azzal összefüggésben az alperes hatásköréről kellett állást foglalnia.

[37] A felperes által a Kfv.37.556/2018/3. számú kúriai határozatban foglaltakra alapított hivatkozás sem teszi megalapozottá a felülvizsgálati ellenkérelmet, ezáltal nem alkalmas az alperes felülvizsgálati érveinek cáfolatára. A felperes által hivatkozott kúriai határozattal az ügyszakosság több okból sem áll fenn, az eltérő jogszabályi környezet mellett a tényállási elemekben is releváns különbség mutatkozik, mivel - jelen perbeli ügytől eltérően - a használat joga apportként bevitt vagyoni értékű jogként funkcionált és fennállt európai uniós jogi érintettségű helyzet. Mindezen okokból a hivatkozott határozat tekintetében az összehasonlíthatóság követelménye nem érvényesül.

[38] A Kúria a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében megjelölt valamennyi kúriai határozat vonatkozásában rögzíti, hogy megállapítható az ügyszakosság hiánya, a legalapvetőbb eltérés, hogy egyik ügyben sem képezte vizsgálat tárgyát a Fétv. 20/F. alcíme, az ott szabályozott, a törölt haszonélvezeti jog visszajegyezhetőségének vizsgálata iránti hatósági eljárás terjedelme, az alperes hatásköre.

[39] A Kúria megjegyzi továbbá, hogy a keresettel támadott Végzés nem kompenzációs eljáráshoz kapcsolódik, a felperes visszajegyezhetőség vizsgálatára irányuló eljárás lefolytatását kérte, így a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtette, a kompenzációs szabályokkal összefüggő hivatkozásai nem képezik jelen per tárgyát.

[40] A jogerős ítélet indoklása összességében nem támasztja alá az elsőfokú bíróság kiterjesztő jogértelmezésének helytálló voltát, ezáltal az indoklásban foglaltak nem alapozzák meg a rendelkező részben foglalt döntést, az alperes ezért helytállóan mutatott rá a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettség megsértésére, a jogerős ítélet indoklása ugyanis nem rögzíti, hogy az alperes Végzése konkrétan mely jogszabályi rendelkezésbe ütközik.

[41] A Kúria a fentiekre figyelemmel a téves jogértelmezésen alapuló jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdésének a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[42] Az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban a Fétv. 20/F. alcímének, azon belül különösen a 108/B. § (1) bekezdésének, valamint 108/C. § (1) és (3) bekezdésének értelmezése, ezáltal az alperes visszajegyezhetőségi eljárásra vonatkozó hatáskörének és illetékességének terjedelme vizsgálata során a Fétv. tételes rendelkezéseinek

megfogalmazásából, annak nyelvtani értelmezéséből kell kiindulni, figyelembe véve a Módtv. által beiktatott jogszabályi rendelkezések célját, valamint a Módtv. indokolását. Az értelmezés során nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jogalkotó a Fétv. 108. § (1) bekezdésében az ex lege megszűnő jogok között továbbra is nevesíti a használat jogát, míg a 20/F. alcím a törölt haszonélvezeti jog visszajegyezhetőségének vizsgálatára irányuló eljárást úgy szabályozza, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése már nem rendelkezik a haszonélvezeti jog ex lege törléséről. Emellett az értelmezés során tekintettel kell lenni arra, hogy a polgári jog rendszerében a haszonélvezeti jog és a használat joga nem egymás gyűjtőfogalma és nem is szinonim fogalmak, hanem mindkettő a tulajdonjog egy-egy részszevénye. Az elsőfokú bíróságnak a kereset elbírálása során nem az EUB, az Alkotmánybíróság és a Kúria korábban meghozott, a felperes által hivatkozott határozatait kell értelmezni, hanem a Fétv. 20/F. alcímében és az adott alcím alatt található, jelen per tárgyára tekintettel releváns rendelkezéseiben nevesített haszonélvezeti jog fogalmának használatát, ennél fogva a visszajegyezhetőség vizsgálatára irányuló hatósági eljárás terjedelmét.

A döntés elvi tartalma

[43] *Konkrét jogszabályi rendelkezés értelmezésekor nem mellőzhető a normaszöveg, az adott jogszabály rendelkezéseinek összefüggése, valamint a törvényjavaslathoz fűzött indokolás vizsgálata.*

Záró rész

[44] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése szerinti kérelem hiányában, továbbá mert maga sem látta szükségét tárgyalás tartásának, tárgyaláson kívül bírálta el.

[45] Az alperes a felülvizsgálati kérelemben, a felperes a felülvizsgálati ellenkérelemben perköltséget igényelt, azt költségjegyzéken felszámította. A Kúria a felülvizsgálati perköltségek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezés alapján állapította meg, a felszámítással egyezően, mivel a felszámított összeget arányosnak ítélte a jogi képviselők kifejtett tevékenységével. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség összegét megállapította, annak viseléséről a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 110. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján az elsőfokú bíróság dönt az eljárást befejező új határozatában.

[46] Az alperesi érdekelt a felülvizsgálati eljárás során nyilatkozatot nem tett, így perköltsége nem merült fel.

[47] A végzés ellen a további felülvizsgálatot a Kp. 116. § d) pontjában foglalt rendelkezés zárja ki.

Budapest, 2024. november 13.

**Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Banu Zsoltné dr. Szabó Judit s.k. előadó bíró,
Dr. Figula Ildikó s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Heinemann Csilla s.k. bíró**